

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1547

19 Ekim 2011

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-235)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 06.10.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.02.00-21536 sayılı yazısı.

Antalya Milletvekili Sayın Gürkut ACAR'ın tarafıma tevcih ettiği 7/235 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Dış İlişkiler Daire Başkanlığı ve TPAO Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (4 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/235)**

Soru 1:

Türkiye ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında Doğu Akdeniz'de doğalgaz ve petrol araması konusunda gerilim tırmanırken, Türkiye'nin de aramalar için harekete geçtiği yönündeki açıklamalarınız basında yer almıştır. Bu kapsamda;

-Türkiye, son 10 yılda ve yıllara göre doğalgaz ithalatı için ne kadar ödeme yapmıştır? Bu dönemde, al ya da öde anlaşmaları kapsamında, kullanılmayan doğalgaz için yapılan ödemelerin toplamı ne kadardır?

Cevap 1:

Türkiye İstatistik Kurumunun dış ticaret istatistikleri veri tabanında yayınlanan verilere göre ithal edilen doğalgaz için 2002-2010 yılları itibariyle ödenen tutarlar aşağıda verilmiştir.

	Ödenen Tutar (Milyon \$)
2002	2.106
2003	2.989
2004	3.274
2005	5.490
2006	8.513
2007	9.999
2008	15.469
2009	9.962
2010	11.792

Uluslararası doğalgaz alım satım anlaşmalarının tamamında yer alan “al ya da öde” maddesi mevcut doğalgaz alım anlaşmalarımızda da bulunmaktadır. Yıl içinde teslim alınamayan doğalgaz miktarının karşılığı olan tutar, sözleşmede yer alan belirli bir yüzde üzerinden ödenmekte ve bu miktarlar doğalgazın ileriki dönemlerde teslim alınması suretiyle telafi edilmektedir. Dolayısıyla herhangi bir kayıp söz konusu olmamaktadır.

Diğer taraftan, “Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları” 20-25 yıllık uzun dönemli, uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitlerdir. Bu anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermekte ve içeriğinin açıklanması da sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum gerektiğinde sözleşmenin feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilecektir. Ayrıca, Sözleşmelerdeki gizlilik maddesine aykırı durumların alıcının veya satıcının üçüncü şahıslarla taraf olduğu diğer anlaşmalar açısından da ticari sıkıntılar yaratması söz konusudur. Bununla birlikte, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü Maddesinde, ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve 7 nci maddesinde de, doğalgaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür, hükümleri yer almaktadır. Bu hükümler karşısında yukarıda açıklanan hususlardan dolayı ödeme miktarı açıklanamamaktadır.

Sorular 2-6:

-Doğalgaz ithalatı için ciddi bir bedel ödeyen Türkiye, Doğu Akdeniz'de doğalgaz ve petrol araması için son yıllarda hangi adımları atmıştır?

-Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin arama çalışmaları için uzun bir süredir çeşitli ülkelerle anlaşmalar imzaladığı bilindiğine göre, Türkiye, bu süreçte hangi adımları atmıştır? Bölge ülkelerinden hangileri ile hangi tarihte bir temas kurulmuş ve ne yanıt alınmıştır?

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/235)**

-Türkiye, arama çalışmalarını neden bugünlerde başlatmaktadır? Geçtiğimiz dönemde bu çalışmaların başlatılmamasının gerekçesi nedir? Türkiye'nin, bölgenin diğer ülkelerinin adını beklemeyen, kendi hakları ve çıkarları doğrultusunda arama çalışmasını başlatmamasının nedeni nedir? Kullanılmayan doğalgazın parasını ödeyen Türkiye, doğalgaz aramaları için kaynak mı bulamamıştır?

-Doğu Akdeniz'deki aramalar konusunda, Türkiye'nin, başka ülkelerin girişimlerine karşı politika üretir konuma getirilmesi, doğru bir tavır mıdır? Aktif bir dış politika ve enerji politikası izlediğini iddia eden Hükümetinizin, Doğu Akdeniz'deki haklarını korumak için arama çalışmalarını birkaç yıl önce başlatmış olması gerekmez miydi?

-Güney Kıbrıs'ın güneyindeki bölgenin haritaya bağlanmış ve parsellere ayrılmış olduğundan haberiniz var mı? Varsa, bir karşı parselasyon planı neden hazırlamadınız? Haberiniz yoksa; neden yok?

Cevaplar 2-6:

Yazılı soru önergesine konu 2,3,4,5 ve 6 ncı soruların cevapları birbirini tamamlar mahiyette olduğundan sorular birlikte cevaplandırılmıştır. Öncelikle Güney Kıbrıs Rum Yönetimi(GKRY)'nin Ada'nın bütününe temsil etmediğinin bilinmesinde yarar görülmektedir. Dolayısıyla, GKRY'nin tüm Ada adına Kıbrıs'ın doğal kaynaklarının araştırılması ve çıkarılmasına yönelik anlaşmalar yapma ve kanuni düzenlemelerde bulunma yetisi bulunmamaktadır. Bu konudaki tüm çalışmalarımız Dışişleri Bakanlığı'nın koordinasyonunda, Bakanlığımız Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve TPAO Genel Müdürlüğünün katılımıyla yürütülmektedir. Dolayısıyla, gelişmeler Hükümetimiz, Bakanlığımız ve Kurumlarımız tarafından yakından takip edilmekte ve ülkemiz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'nin hak ve menfaatlerinin korunmasına yönelik olarak gereken dikkat gösterilmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye'nin söz konusu çalışmaları önceden başlatmadığı, aktif bir dış politikası ve enerji politikası bulunmadığı, arama çalışmalarını önceden başlatmadığı ve diğer ülkeler ile petrol ve doğalgaz aramalarına yönelik anlaşmalar imzalamadığı hususlarındaki iddialar gerçeği yansıtmamaktadır. Bölgedeki gelişmeler uzunca süreden beri Devletimizin ilgili kurum ve kuruluşlarınca yakın takip edilmekte olup; son olarak da,

- 09.09.2011 tarihinde Dışişleri Bakanlığında konu ile ilgili gerçekleştirilen toplantıda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi(GKRY)'nin sondaj faaliyetlerine başlamaları halinde KKTC'nin Türkiye ile kıta sahanlığı sınırlandırma anlaşması yaparak, TPAO'ya Ada'nın etrafındaki deniz sahalarında arama ruhsatı verilmesi hususu ele alınmıştır. Dışişleri Bakanlığı tarafından 15.09.2011 tarihinde ülkemiz ile KKTC arasında bir "Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması" yapılması hususunda mutabakata varıldığı açıklanmıştır.
- 16.09.2011 tarihinde Bakanlığımız üst düzey yetkililerinden oluşan bir heyet KKTC'ye bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Heyetin görüşmelerinin sonucunda gerçekleştirilen basın açıklamasında "GKRY'nin sondaj faaliyetlerine başlamaları halinde KKTC'nin Türkiye ile kıta sahanlığı sınırlandırma anlaşması yaparak, TPAO'ya Ada'nın etrafındaki deniz sahalarında arama ruhsatı verilmesi konusunda görüş birliğine varıldığı" ifade edilmiştir.
- GKRY'nin sondaja başlamasının ardından 21.09.2011'de ülkemiz KKTC ile "Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Anlaşması"nı imzalamış ve sismik arama gemisi Piri Reis çalışmalarına başlamıştır. Aramaların 3. ayağını oluşturacak çalışmalar için yeni bir geminin kiralanması ya da satın alınması çalışmalarına ivedi olarak başlanmıştır. Ayrıca TPAO tarafından KKTC'de Magosa'da kara aramalarının da gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/235)**

Ülkemizin her geçen gün daha büyük ölçüde ihtiyaç duyduğu en önemli kaynaklardan birisi olan petrol ve doğalgazın öncelikle yerli kaynaklarımızdan sağlanması amacıyla arama faaliyetlerine ağırlık verilmiş olup, 2023 yılına kadar tüm Türkiye'nin aranması hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşmak amacı ile Bakanlığımız İlgili Kuruluşu TPAO Genel Müdürlüğü, önceki yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da hidrokarbon varlığı ispat edilmiş bölgelerin yanı sıra henüz yeterince aranmamış yörelerde ve özellikle denizlerde yoğun bir çalışma içerisine girmiştir. TPAO, yoğun arama faaliyetleriyle, yatırımlarına hız kazandırmış ve son yıllarda büyük bir yatırım hamlesi gerçekleştirmiştir.

- Yoğun arama çalışmaları, Karadeniz'i büyük petrol şirketlerinin ilgi odağı haline getirmiştir. 2005 yılına kadar Türkiye'de kazılan kuyulardan Akçakoca-1, gaz keşfiyle sonuçlanmıştır. Özellikle, 2004 yılında Batı Karadeniz'deki Ayazlı-1 kuyusunda gerçekleştirilen doğalgaz keşfini takiben, Akçakoca açıklarında yeni arama, tespit ve üretim kuyularının açılmasına ilişkin programlar yapılmış ve ilave kuyular açılmıştır.
- 2006 yılında TPAO'nun BP ile ortak yürüttüğü Doğu Karadeniz arama çalışmaları çerçevesinde, Türkiye'nin ilk derin deniz sondajı Hopa-1 Global Santa Fe firmasına ait Explorer adlı sondaj gemisi ile tamamlanmıştır. 1.529 metre su derinliğinde yürütülen ve 4.700 metre derinlikte bitirilen Hopa kuyusu ile ultra derin deniz sondaj teknolojisi ile ilgili ilk deneyim kazanılmıştır.
- Ayrıca, PETROBRAS ortaklığında Sinop açıklarına getirilen dünyanın en büyük arama platformlarından biri olan "Leiv Eiriksson" platformu ile Batı Karadeniz'de derin deniz sondajı çalışmaları devam ettirilmiş olup, Karadeniz'in hidrokarbon potansiyelinin araştırılması, yeni çalışmaların önünün açılması ve elde edilen bilgilerin bölgesel ölçekte değerlendirilmesi için gerekli gayret gösterilmektedir.
- Denizlerimizdeki arama-sondaj çalışmaları, bütün hızıyla devam etmektedir. TPAO Karadeniz'de ortakları PETROBRAS ve EXXONMOBİL ile Sinop-1 kuyusu, CHEVRON ile Yassıhöyük-1 kuyusu ve tek başına Sürmene-1 kuyusu olmak üzere toplam 3 kuyuda derin deniz sondajı gerçekleştirmiştir. 2011 yılının başlarında TPAO'nun kendi imkanları ile açılan Sürmene-1 kuyusundan elde edilen petrol bulgusu, Karadeniz'in hidrokarbon potansiyelini ortaya çıkarmak adına önemli bir mihenk taşı olmuştur. "Leiv Eiriksson" ile başlatılan üç kuyuluk ilk sondaj hamlesinden sonra, ikinci sondaj hamlesi olan dört kuyuluk "ultra derin deniz" sondajları programlanmış durumdadır. Bu program, en son teknolojik yeniliklerle donatılarak inşa edilen "Deep Water Champion" sondaj gemisinin Karadenize gelmesi ile sondaj çalışmaları halen devam etmektedir.
- Yapılan arama çalışmaları sonucunda, umut verici yeni yapıların belirlenmiş olması, geleceğe yönelik arama hedeflerimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, TPAO, bilinen bölgelerin dışında, yeni arama sahalarının hidrokarbon potansiyeline ilişkin önemli ipuçları elde etmenin kazanımıyla jeolojik-jeofizik çalışmalarına da devam etmektedir.

Ayrıca TPAO Akdeniz deniz (offshore) alanları arama faaliyetleri kapsamında; hidrokarbon arama çalışmalarını uzun yıllardan beri sürdürmekte olup, bölgenin hidrokarbon potansiyelini ortaya koymak ve ülke ekonomisine kazandırmak amacıyla offshore alanlarındaki sondaj öncesi arama faaliyetlerini yoğunlaştırmış ve kapsamlı bir bütçe ayırmıştır.

**ANTALYA MİLLETVEKİLİ SAYIN GÜRKUT ACAR'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/235)**

TPAO'nun Akdeniz'de yürüttüğü arama fazlı çalışmalar özellikle 2007 yılından sonra ivme kazanmıştır. Antalya körfezi deniz alanında 2007 yılında 4.200 km² 2 boyutlu sismik, 2008 yılında ise 6.800 km² 2 boyutlu sismik veri toplanmış proses edilmiş ve yorumlanmıştır. 2010 yılı Aralık-2011 yılı Ocak aylarında ise yine Antalya körfezinde 1.010 km² 3 boyutlu sismik veri toplanmış olup, toplanan veri üzerinde proses çalışmaları halen devam etmektedir. 2011 yılında ise yine Akdeniz'de, 4.110 km² 2 boyutlu sismik ve 1.100 km² 3 boyutlu sismik veri toplama çalışması planlanmıştır. Akdeniz'de yürütülmekte olan 2 ve 3 boyutlu sismik veri toplama ve jeolojik değerlendirme çalışmaları sonucunda bölgenin hidrokarbon potansiyeli ortaya çıkarmak adına önemli veriler elde edilmiştir.

Yine TPAO tarafından, Antalya Körfezinde yer alan deniz ruhsatlarında 2010 yılının ilk çeyreğinde farm-out çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında uluslararası petrol şirketleri ile mevcut olan jeolojik ve jeofizik veriler üzerinde ortak çalışmalar yapılmıştır. Söz konusu farm-out süreci sonunda SHELL şirketi tarafından üç arama ruhsatı için resmi teklif yapılmış olup, TPAO ve SHELL arasındaki görüşmeler halen devam etmektedir. Ayrıca Exxon Mobil ile de TPAO'nun Antalya körfezinde imtiyaz sahibi olduğu dört ruhsatta ortaklık yapılması ve ortak çalışma başlatılması ile ilgili olarak resmi yazışmalar devam etmektedir.

Diğer taraftan, TPAO'nun Mersin ve İskenderun deniz basenlerinde yer alan ruhsatlarında yürüttüğü jeolojik çalışmalar ve mevcut 2 boyutlu sismik veri üzerinde gerçekleştirdiği sismik yorum ve haritalama çalışmaları ise halen devam etmekte olup, Mersin ve İskenderun deniz ruhsatlarında 2011 yılı Kasım ya da Aralık dönemlerinde farm-out çalışmalarına başlanılması planlanmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda bir bölümü açıklanan çalışmalardan da anlaşılacağı üzere petrol ve doğalgaz ihtiyacımızın yerli petrol ve doğalgaz kaynaklarımızdan karşılanması, ülkemiz ve KKTC'nin hak ve menfaatlerinin korunmasına yönelik izlenen aktif bir enerji politikası ve dış politikamızın son derece etkin bir şekilde uygulandığı ve ülkemizin karasal ve denizel alanlarındaki potansiyelinin ekonomiye kazandırılması için gereken yatırımların yapıldığı hususlarında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.